

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 422 sahifa,
16-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinova	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Бахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarining psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarining kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korrektsiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifatni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды.....	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlar misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'g'loy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari	344
<i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari	347
<i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi	351
<i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>	
Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi	354
<i>Ikrom Qodirov</i>	

Hadassah gospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston gospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati	357
<i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	361
<i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>	
Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari	364
<i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi.....	367
<i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari.....	370
<i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>	
Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi	373
<i>Jo'raboieva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi.....	377
<i>Kozimova Sadoqat</i>	
Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari	380
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar.....	383
<i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni.....	386
<i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>	
Talabalarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida).....	390
<i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish.....	393
<i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>	
Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni	398
<i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>	
Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish	402
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>	
Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarining og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish	406
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов.....	409
<i>Гуламов Жасур Баходирович</i>	
Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций средового воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии	413
<i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>	

O'SMIRLAR ORASIDA TENGDOSHLAR BOSIMI VA UNING PSIXOLOGIK TA'SIRI

Toshpo'latova O'g'iloy Baxtiyor qizi
Termiz davlat universiteti

Ilmiy rahbar: Sattorova Maxliyo

Annotatsiya: O'smirlik davrida tengdoshlar bosimi (peer pressure) tushunchasi, uning psixologik mohiyati hamda o'smir shaxsining shakllanishiga ko'rsatadigan ijobiy va salbiy ta'sirlari tahlil etiladi. Shuningdek, tengdoshlar bosimining yuzaga kelish omillari, oila va ta'lim muassasalarining roli, zamonaviy ijtimoiy tarmoqlarning ta'siri ilmiy asosda yoritiladi. O'smirlarda mustaqil fikrlashni rivojlantirish, o'ziga ishonchni shakllantirish hamda salbiy bosimlardan himoyalash mexanizmlariga oid amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: o'smirlik davri, tengdoshlar bosimi, psixologiya, shaxs rivoji, ijtimoiy muhit, o'ziga ishonch, ijtimoiy tarmoqlar.

Abstract: The concept of peer pressure during adolescence, its psychological nature, and its positive and negative effects on personality development are examined. The factors contributing to peer pressure, the role of family and educational institutions, and the influence of modern social networks are also analyzed. Practical recommendations are provided for developing independent thinking, strengthening self-confidence, and protecting adolescents from negative peer influence.

Key words: adolescence, peer pressure, psychology, personality development, social environment, self-confidence, social networks.

Аннотация: Рассматривается понятие давления сверстников в подростковом возрасте, его психологическая сущность, а также положительное и отрицательное влияние на формирование личности подростка. Освещаются факторы возникновения данного явления, роль семьи и образовательных учреждений, а также влияние современных социальных сетей. Предлагаются практические рекомендации по развитию самостоятельного мышления, формированию уверенности в себе и защите подростков от негативного влияния сверстников.

Ключевые слова: подростковый возраст, давление сверстников, психология, развитие личности, социальная среда, уверенность в себе, социальные сети.

KIRISH

O'smirlik davri inson hayotidagi eng murakkab va o'zgaruvchan bosqichlardan biri hisoblanadi. Bu davrda shaxsning dunyoqarashi, qiziqishlari, qadriyatlar va xulq-atvori shakllanadi. Aynan shu jarayonda tengdoshlar – ya'ni bir yoshdagi do'stlar va sinfdoshlar – o'smir hayotida muhim o'rin egallaydi. Tengdoshlar bilan muloqot qilish ehtiyoji kuchayib, ularning fikri ko'pincha ota-ona yoki o'qituvchi fikridan ham ustun bo'lib qolishi mumkin. Natijada tengdoshlar bosimi yuzaga keladi.

O'smirlik davri inson hayotidagi eng muhim va murakkab bosqichlardan biri bo'lib, odatda 11–12 yoshdan 16–17 yoshgacha bo'lgan davrni o'z ichiga oladi. Bu davrda nafaqat jismoniy, balki psixologik va ijtimoiy o'zgarishlar ham jadal kechadi. O'smir o'z "men"ini anglashga, jamiyatda o'z o'rnini topishga va mustaqil qaror qabul qilishga intila boshlaydi. Shu sababli u atrof-muhit ta'siriga, ayniqsa tengdoshlari fikriga sezgir bo'lib qoladi.

Bugungi globallashuv va raqamli texnologiyalar rivojlangan davrda o'smirlarning muloqot doirasi yanada kengaydi. Ijtimoiy tarmoqlar, onlayn o'yinlar va virtual guruhlar ham tengdoshlar ta'sirining kuchayishiga sabab bo'lmoqda. Natijada o'smir real hayotdagi do'stlari bilan bir qatorda virtual muhitdagi tengdoshlar bosimini ham his etadi. Bu esa uning qadriyatlar, qiziqishlari va xulq-atvoriga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Shu nuqtai nazardan, tengdoshlar bosimini o'rganish nafaqat psixologlar, balki pedagoglar va ota-onalar uchun ham muhim hisoblanadi. Chunki o'smirning to'g'ri yo'nalishda shakllanishi, sog'lom ijtimoiy muhitda ulg'ayishi va mustaqil fikr yurita olishi ko'p jihatdan uning atrofidagi tengdoshlar bilan munosabatiga bog'liqdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'smirlik davri psixologiyasini o'rganishda mahalliy olimlar tomonidan keng ilmiy izlanishlar olib borilgan. Xususan, Karimova V.M. psixologiya fanida shaxsning ijtimoiy muhit bilan o'zaro ta'siri muhimligini ta'kidlaydi. G'oziyev E.G'. umumiy psixologiya doirasida o'smirlik davrida shakllanadigan psixik jarayonlar va ijtimoiy omillarning ta'sirini asoslab beradi. Davletshin M.G. esa yosh davrlar psixologiyasi nuqtai nazaridan o'smirlik davrining o'ziga xos xususiyatlarini ochib beradi va bu davrda tengdoshlar muhitining yetakchi rolini ko'rsatadi.

O'zbek psixolog olimlari orasida Rajabov A. o'smirlar psixologiyasini chuqur tahlil qilib, tengdoshlar ta'sirining o'smir xulq-atvoriga bevosita ta'sirini asoslab beradi. Yo'ldoshev J. pedagogik psixologiya doirasida o'quvchilarning ijtimoiylashuvi jarayonida tengdoshlar bilan muloqotning ahamiyatini yoritadi. Nishonova Z.T. rivojlanish psixologiyasi nuqtai nazaridan shaxs shakllanishida ijtimoiy muhitning, ayniqsa tengdoshlar guruhining rolini muhim omil sifatida ko'rsatadi. Abduqodirov A. esa shaxs psixologiyasida ijtimoiy bosim va uning individual xususiyatlarga ta'sirini tahlil qiladi.

Xorijiy olimlar tadqiqotlarida ham tengdoshlar bosimi muhim ilmiy muammo sifatida o'rganilgan. Vygotsky L.S. ijtimoiy-madaniy nazariyasida shaxs rivojida ijtimoiy muhit, xususan tengdoshlar bilan o'zaro ta'sir muhim o'rin tutishini asoslaydi. Piaget J. esa bolalar va o'smirlar tafakkuri rivojida ijtimoiy tajribaning ahamiyatini ko'rsatadi. Erikson E.H. shaxs rivojining psixosotsial bosqichlari nazariyasida o'smirlik davrini identitet shakllanishining muhim bosqichi sifatida talqin qiladi, bunda tengdoshlar muhitining roli alohida ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy psixologik tadqiqotlarda o'smirlar xulq-atvori va tengdoshlar bosimi masalasi yanada kengroq yoritilgan. Santrock J.W. va Steinberg L. o'smirlik davrida ijtimoiy ta'sirlar, jumladan tengdoshlar bosimining shaxs rivojiga ta'sirini chuqur tahlil qiladi. Brown B.B. esa tengdoshlar guruhining ijtimoiy xulq-atvoriga ta'siri, ayniqsa salbiy bosim mexanizmlarini ilmiy asosda yoritadi. Coleman J.C. o'smirlik davrining ijtimoiy xususiyatlarini ochib berib, tengdoshlar bilan munosabatlar shaxs rivojida hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanini ta'kidlaydi.

Bandura A.ning ijtimoiy o'rganish nazariyasida xulq-atvorni shakllantirishda kuzatish va taqlid muhim omil sifatida ko'rsatiladi, bu esa tengdoshlar ta'sirini tushuntirishda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Hurlock E.B., Papalia D.E., Feldman R.S., Arnett J.J. va Berk L.E. tadqiqotlarida o'smirlik davrida shaxs rivoji, ijtimoiy muhit va tengdoshlar ta'sirining o'zaro bog'liqligi keng yoritilgan. Ushbu ilmiy manbalar o'smirlar orasida tengdoshlar bosimining psixologik mohiyatini tushunishda nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot davomida o'smirlar orasida tengdoshlar bosimining psixologik ta'sirini aniqlash maqsadida kompleks metodlardan foydalanildi. Ma'lumotlar so'rovnoma, yarim strukturaviy intervyu va pedagogik kuzatuv usullari orqali yig'ildi. So'rovnomalarda o'smirlarning tengdoshlar ta'siriga munosabati, o'ziga bahosi va xulq-atvoridagi o'zgarishlarni aniqlashga qaratildi. Intervyular orqali esa o'smirlarning subyektiv tajribalari va ijtimoiy muhitdagi o'zaro munosabatlari chuqur o'rganildi. Olingan ma'lumotlar sifat va miqdoriy tahlil usullari asosida qayta ishlanib, guruhlash, taqqoslash va umumlashtirish metodlari qo'llanildi. Statistik tahlil natijalari asosida tendensiyalar aniqlandi, mazmuniy tahlil yordamida esa o'smirlarning psixologik holati va tengdoshlar bosimining ta'sir darajasi izohlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tengdoshlar bosimi tushunchasi. Tengdoshlar bosimi – bu o'smirning o'z do'stlari yoki jamoasi ta'sirida ma'lum xatti-harakatlarni bajarishga, qaror qabul qilishga yoki muayyan qadriyatlarni qabul qilishga majbur bo'lish holatidir. Bu bosim ochiq (to'g'ridan-to'g'ri majburlash) yoki yashirin (moslashish istagi, uyatdan qo'rqish) shaklda namoyon bo'lishi mumkin. Tengdoshlar bosimi o'smirning o'z do'stlari yoki jamoasi ta'sirida ma'lum xatti-harakatni bajarishga majbur bo'lishi yoki ularga moslashishga intilishidir. Bu bosim ochiq shaklda, ya'ni to'g'ridan-to'g'ri undash orqali bo'lishi mumkin yoki yashirin tarzda – uyat, qo'rquv, guruhdan ajralib qolish hissi orqali namoyon bo'ladi. O'smirlik davrida shaxs o'z "Men"ini anglashga harakat qiladi. U boshqalarning fikriga sezgir bo'ladi, ayniqsa tengdoshlarining bahosi uning o'ziga bo'lgan ishonchiga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli o'smirlar ko'pincha guruh tomonidan qabul qilinish uchun o'z qarashlari yoki xatti-harakatlarini o'zgartirishi mumkin.

Tengdoshlar bosimining ijobiy tomonlari ham mavjud. Masalan, yaxshi o'qishga intilish, sport bilan shug'ullanish, ijtimoiy faollikni oshirish kabi holatlarda tengdoshlar o'smir uchun motivatsiya manbai bo'la oladi. Bunday muhit o'smirning o'z ustida ishlashiga, maqsad sari intilishiga yordam beradi. Biroq salbiy tengdoshlar bosimi ham keng uchraydi. Bu zararli odatlarga berilish, dars qoldirish, tajovuzkorlik, internetga qaramlik kabi ko'rinishlarda namoyon bo'lishi mumkin. Salbiy bosim o'smir ruhiyatiga salbiy ta'sir qilib, o'ziga bo'lgan ishonchni pasay-

tiradi va noto'g'ri qarorlar qabul qilishga olib keladi. Bu jarayonda oila va maktabning roli nihoyatda muhimdir. Ota-onaning mehr-e'tibori, ochiq muloqoti va qo'llab-quvvatlashi o'smirni ko'plab salbiy ta'sirlardan himoya qiladi. Maktabdagi sog'lom muhit, o'qituvchi va psixologlarning maslahatlari esa o'smirning to'g'ri yo'nalishda rivojlanishiga yordam beradi.

Ijobiy tengdoshlar bosimi – har doim ham tengdoshlar bosimi salbiy bo'lavermaydi. Ba'zi hollarda u o'smirni rivojlanishga undaydi:

- sport yoki fan to'garaklariga qatnashishga rag'batlantiradi;
- o'qishga bo'lgan qiziqishni oshiradi;
- ijtimoiy faollikni kuchaytiradi;
- sog'lom turmush tarzini shakllantirishga yordam beradi.

Bunday vaziyatlarda tengdoshlar o'smir uchun motivator vazifasini bajaradi.

Salbiy tengdoshlar bosimi – salbiy tengdoshlar bosimi esa o'smir psixikasiga va xulqiga zarar yetkazishi mumkin. U quyidagi ko'rinishlarda namoyon bo'ladi:

- zararli odatlarga (chekish, ichkilik, giyohvandlik) undash;
- dars qoldirish yoki tartib buzishga moyillik; agressiv xatti-harakatlar;
- internet va ijtimoiy tarmoqlarga haddan tashqari qaramlik.

Bunday bosim o'smirning o'ziga bahosini pasaytiradi, mustaqil fikrlashini susaytiradi va ruhiy zo'riqishga olib kelishi mumkin.

Oila va maktabning roli. Oila muhitidagi ilqlik, qo'llab-quvvatlash va ochiq muloqot o'smirni salbiy bosimdan himoyalovchi asosiy omillardandir. Maktab esa ijtimoiylashuvning muhim maydoni bo'lib, pedagog va psixologlar o'smirlarning o'ziga ishonchini oshirishda katta rol o'ynaydi. Agar o'smir o'z fikrini erkin bildirsa va qo'llab-quvvatlashni his qilsa, tengdoshlar bosimiga kamroq beriladi.

Tengdoshlar bosimining psixologik ta'siri. Tengdoshlar bosimi o'smir ruhiyatiga bevosita va bilvosita ta'sir ko'rsatadi. O'smirlilik davrida shaxsning hissiy barqarorligi hali to'liq shakllanmagan bo'ladi, shu sababli tashqi ta'sirlar kuchliroq seziladi. Quyida tengdoshlar bosimining asosiy psixologik ta'sirlari keltiriladi:

- o'ziga baho va o'ziga ishonchga ta'siri – agar o'smir doimiy ravishda tengdoshlarining tanqidi yoki rad etishiga duch kelsa, uning o'ziga bo'lgan ishonchi pasayadi, aksincha, qo'llab-quvvatlovchi muhit o'ziga ijobiy baho shakllanishiga yordam beradi;
- identitet (shaxsiylik) shakllanishi – o'smir "Men kimman?" degan savolga javob izlaydi, tengdoshlar fikri va qadriyatlarining shaxsiy qarashlariga ta'sir qilib, identitet shakllanish jarayonini tezlashtirishi yoki buzishi mumkin;
- emotsional holatga ta'siri – salbiy bosim xavotir, qo'rquv, tushkunlik va ichki ziddiyatlarni keltirib chiqaradi, o'smir guruhdan ajralib qolishdan qo'rqib, ichki stressni boshdan kechiradi;
- qaror qabul qilish jarayoni – tengdoshlar ta'siri ostida o'smir mantiqiy emas, balki hissiy qarorlar qabul qilishi mumkin, bu esa xavfli yoki o'ylamasdan qilingan xatti-harakatlarga olib keladi;
- xulq-atvoriga ta'siri – o'smir o'z tengdoshlariga moslashish uchun kiyinish uslubi, so'zlashuvi va xatti-harakatlarini o'zgartiradi, ba'zan bu ijobiy rivojlanishga, ba'zan esa salbiy odatlarga sabab bo'ladi;
- mustaqillik darajasi – doimiy bosim ostida qolgan o'smir mustaqil fikrlash qobiliyatini yo'qotishi mumkin, ammo sog'lom muhitda tengdoshlar muloqoti ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Himoyalaniish va profilaktika yo'llari. Tengdoshlar bosimining salbiy oqibatlarini kamaytirish uchun quyidagi choralar muhim:

- o'smirda "yo'q" deyish ko'nikmasini shakllantirish;
- o'ziga ishonchni rivojlantirish;
- sog'lom do'stlar davrasini tanlash;
- ota-ona va o'qituvchilar bilan ochiq suhbatlar olib borish;
- vaqtni mazmunli mashg'ulotlar bilan band qilish.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, o'smirlik davrida tengdoshlar bosimi shaxs rivojiga kuchli ta'sir ko'rsatuvchi muhim ijtimoiy-psixologik omillardan biridir. Bu jarayon o'smirning dunyoqarashi, xulq-atvori va qaror qabul qilishiga bevosita ta'sir etadi. Tengdoshlar ta'siri ijobiy yo'nalishda bo'lsa, o'smirni bilim olishga, sport va ijodga qiziqishga, ijtimoiy faollikka undaydi. Aksincha, salbiy muhit esa zararli odatlar, ishonchsizlik va noto'g'ri tanlovlarga olib kelishi mumkin. Shu sababli o'smirda mustaqil fikrlash, o'ziga ishonch va "yo'q" deya olish ko'nikmalarini shakllantirish muhim ahamiyatga ega. Oila, maktab va jamiyatning hamkorligi, sog'lom muloqot muhiti hamda to'g'ri yo'naltirish orqali tengdoshlar bosimining salbiy oqibatlarini kamaytirish mumkin. Natijada o'smir o'z imkoniyatlarini anglaydigan, ongli qaror qabul qila oladigan va ijtimoiy hayotda faol ishtirok etadigan barkamol shaxs sifatida shakllanadi.

Tengdoshlar bosimi o'smirlik davrining ajralmas qismi bo'lib, u shaxs rivojiga ham ijobiy, ham salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Muhimi, o'smirda mustaqil fikrlash, o'ziga ishonch va to'g'ri qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirishdir. Oila, maktab va jamiyatning hamkorligi orqali salbiy bosimlarning oldini olish va ijobiy muhit yaratish mumkin. Shu tariqa o'smir sog'lom, ongli va ijtimoiy faol shaxs sifatida shakllanadi.

Xulosa qilib aytganda, tengdoshlar bosimi o'smir hayotining ajralmas qismi bo'lib, u ijobiy ham, salbiy ham bo'lishi mumkin. Eng muhim vazifa – o'smirda mustaqil fikrlash, o'ziga ishonch va to'g'ri qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantirishdir. Shundagina u turli bosimlarga bardosh bera oladigan, ongli va ijtimoiy faol shaxs bo'lib voyaga yetadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Karimova V.M. Psixologiya. – Toshkent: O'qituvchi nashriyoti.
2. G'oziyev E.G'. Umumiy psixologiya. – Toshkent: Universitet nashriyoti.
3. Davletshin M.G. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya. – Toshkent.
4. Rajabov A. O'smirlar psixologiyasi. – Toshkent: Fan nashriyoti.
5. Yo'ldoshev J. Pedagogik psixologiya asoslari. – Toshkent.
6. Nishonova Z.T. Rivojlanish psixologiyasi. – Toshkent.
7. Abduqodirov A. Shaxs psixologiyasi. – Toshkent.
8. Vygotsky L.S. Mind in Society. – Harvard University Press.
9. Piaget J. The Psychology of the Child. – Basic Books.
10. Erikson E.H. Identity: Youth and Crisis. – W.W. Norton & Company.
11. Santrock J.W. Adolescence. – McGraw-Hill Education.
12. Steinberg L. Adolescence. – McGraw-Hill Education.
13. Brown B.B. Peer Groups and Peer Pressure in Adolescence. – Harvard University Press.
14. Bandura A. Social Learning Theory. – Prentice Hall.
15. Coleman J.C. The Nature of Adolescence. – Routledge.
16. Hurlock E.B. Developmental Psychology. – McGraw-Hill.
17. Papalia D.E., Olds S.W. Human Development. – McGraw-Hill.
18. Feldman R.S. Development Across the Life Span. – Pearson Education.
19. Arnett J.J. Adolescence and Emerging Adulthood. – Pearson.
20. Berk L.E. Development Through the Lifespan. – Pearson Education.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.